

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Quintum Privilegium. Circa Absolutionem à reservatis. Cap. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

2. Hoc autem non intelligitur, quasi tu, qui Bullam sumis stationeque seu Ecclesias, vel Altaria visitas concedas ipse Indulgentias Defuncto, quia Fidelis homo potest quidem suum bonum opus alteri concedere, quoad satisfactionem, & impetrationem, nullo tamen modo Indulgentias; si quidem Indulgentia est appellatio Thesauri Ecclesiae, cujus distributio uni Summo Pontifici convenit sed intelligitur ipse Summus Pontifex (posita, tanquam conditione, tua voluntate, cum operibus requisitis) concedere Defuncto Indulgentiam.

3. Atque hinc sequitur, licet dum quis est in statu peccati mortalis nihil possit satisfacere, vel impetrare pro aliis, sicuti non potest pro se, quia est Dei inimicus valde tamen probabiliter potest per Indulgentiarum satisfactionem Defunctis prodesse. Et Costopalaus a quidem vocat communem sententiam, fructuose applicati Indulgentiam Defunctis ab eo, qui est in statu peccati mortalis, ut etiam satisfactionem Missae. Ratio autem ducitur ex praedictis; quia nimirum homo dum taxat ponit conditiones requisitas à Pontifice, & à Christo Dominio, ut Pontifex, & Christus Dominus est deinde, qui impertit Defuncto Indulgentiarum, & sacrificii fructum, lege b. D. Thom.

4. Atque etiam inde fit, ut nisi Pontifex dicat, se Indulgentiam ita Fidelibus concedere, ut possit ea applicari pro Defunctis, non poterunt Fideles applicare, quia cum ille, qui vere dat Defuncto Indulgentiam sit ipse Pontifex, si is non dicat, concessam Indulgentiam posse pro Defunctis applicari, nihil, quoad eam, conducet sola Fidelium applicatio.

CLAUSULA UNDECIMA.

Item quo omnes, & singuli praedicti purius ad Deum preces effundere, & efficacius divinum auxilium implorare possint, conceditur, ut possint eligere quemcumque Presbyterum Saeclarem, vel Regularem ex approbatis ab Ordinario, & ab eo quorumcumque peccatorum, etiam censurarum Sedi Apostolica, & in Bulla Cana Domini reservatorum, & reservatarum plenariam Indulgentiam & remissionem semel in vita, & semel in articulo mortis. Aliorum vero Sedi Apostolica non reservatorum, aut reservatarum toties, quoties con-

fiuntur, Absolutionem & remissionem mediante salutari poenitentia, secundum culpam indigentiam obtinere; dummodo ubi necessaria erit, per ipsos, vel, dato impedimento, per Mores, aut alios, satisfactio fiat.

Nota Gregorium XIII. concessisse, ut Privilegiis in hac clausula contentis possit quis iterum cum secunda Bulla frui, sed non tertio, ut infra distinctius explicabimus.

Porro clausula haec duo continet Privilegia, quae sunt Quintum, & Sextum in ordine, de quibus sigillatim tua propria Capita jam instituo.

CAPUT UNDECIMUM.

Quintum Bulla Privilegium circa Absolutionem à Reservatis.

1. **Q**ui Bullam Cruciatæ sumpserit, potest, durante anno, eligere Confessarium ex approbatis ab Ordinario per quem Confessarium absolvi possit pro foro interno ab omnibus casibus, & censuris, satisfacta parte; & quidem, toties, quoties, à reservatis, Episcopis, à reservatis autem Pontifici (excepta semper haeresi) semel in vita, & semel in periculo mortis; atque ab iisdem Pontificiis iterum, si secundam Bullam sumpserint, non vero tertio, si tertiam, modo, quando delicta sunt deducta ad forum contentiosum, cautiones mox dicendae §. 4. adhibeantur.

Hoc Privilegium, quod sane magnum est, explicui & quidem alibi. Sed nunc in proprio loco per partes suas sic explicamus, seu iterum recudimus.

§. I.

Explicatur illud ex approbatis ab Ordinario.

1. **S**i in Bulla aliqua, vel Rescripto quocumque ut certe in Jubilæo saepe vidimus, dicitur, posse Fidelem, cui sit concessio absolvi, seu dispensari à quocumque Confessario, sed addatur (approbato ab Ordinario loci) non est mihi dubium, requiri approbationem Episcopi, seu Ordinarii illius Diocesis, quamvis non tunc, ubi sit confessio, nisi forte limitetur, hoc vel simili modo (à tuo Ordinario, vel ab Ordinario tui loci.) tunc enim servanda esset limitatio.

2. Du-

c. Lib. 5. de Poen. c. 5. §. 4. q. nu. 11. Truul. de Casib. referrec. 12. §. 9.

2. Dubium ergo solum est, quando absolute dicitur *approbato ab Ordinario*, ut certe dicitur in Bulla Cruciatæ, de qua noster præfens est sermo. Nam cum sic non appareat, à quo Ordinario procedere debeat approbatio; quærendum est, quisnam Ordinarius per hæc verba designetur.

3. Pugnant, loquendo de dicta Bulla paribus armis utrinque Doctores. Non pauci aiunt, sufficere, si in Sacerdote ad sit approbatio cuiuscumque Ordinarii, sive loci, sive ipsius Confessarii, sive Pœnitentis legitime collata, etiam si dictus Sacerdos alio suum domicilium transferat & ex Indiis V. G. huc accedat. modo ipsi Approbatio nondum spiraverit; nam si spiravit, dicam mox.

Ratio potissima hujus sententiæ est; quia nihil amplius requirunt illa Bullæ Cruciatæ verba, *Ex approbato ab Ordinario*, dum aliud non addunt. Ita tenet Henriquez Valer. Tho. Hurtad. Tho. Sanch. Diana. aliique quos ego cito *Lib. 5. de Pœnit. c. 5. §. 4. à n. 13.*

3. Semper autem notetur illud (*legitime*) in hac sententia; id quod explicatius intelliges ex sequenti Decisione.

Ordinarius V. G. Messanensis potest ne valide approbare Sacerdotem fixe commorantem in alia Diœcesi V. G. Panormi ad hoc, ut sit eligibilis per Bullam Cruciatæ à Civibus Panormitanis, uti etiam, ut sit eligibilis à quibuscumque aliis Christi Fidelibus:

4. Ita nonnulli putant, quia hic jam erit Sacerdos approbatus ab Ordinario, id quod solum requirit Bulla, esto ille, qui approbat, non sit Ordinarius loci, nec Pœnitentis, nec Confessarii.

5. Verum id nulla ratione sustinendum est. Nam Tridentinum & Bulla, & Rescripta quando requirunt approbationem Ordinarii, loquuntur de approbatione, quæ legitime, & secundum jura conferatur. At secundum quam legem Ordinarius Messanensis potest Sacerdoti Diœcesis alienæ concedere approbationem, solum ut sit ab omnibus eligibilis per Bullam? hoc vere non esset approbare pro Confessionibus; sed dare dicto Sacerdoti facultatem, ut possit per Bullam eligi, quod est extra Episcopi potestatem. Approbet ergo hujusmodi Episcopus dictum Sacerdotem ad excipiendas Confessiones ovium suæ Diœcesis Messanensis (quod jure posse ab ipso facti, non dubitamus, quia potest pro suis

ovibus, undecumque convocare Confessarios) siquidem tunc, quia ejusmodi Sacerdos legitime erit approbatus ad Confessiones, erit consequenter juxta hanc primam sententiam eligibilis ab omnibus per Bullam.

9. Jam vero plures negant, sufficere unam approbationem, quamvis legitimam cuiuscumque Ordinarii, ut quis per Bullam eligi in Confessarium queat. Ita Suar. Vasq. De Lugo, Layman, aliique ibidem à me citati.

Ratio hujus secundæ sententiæ potissima hæc est, Summus Pontifex in hac Bulla Cruciatæ, dum postulat Confessarium approbatum, profiteretur, velle se conformare dispositioni Concilii Tridentini. Sed Tridentinum requirit approbationem Episcoporum in singulis Diœcesibus, ut nos diximus a alibi, ergo etiam eandem requirit in Bulla Pontifex.

7. Huic tamen Rationi sic respondere posset Prima sententia. Pontifex in Bulla Cruciatæ dum postulat Confessarium approbatum, profiteretur se conformare cum dispositione Tridentini in substantia approbationis; ut scilicet Confessarius sit legitime approbatus conceditur. In aliis: & præsertim in multiplici approbatione, negatur.

Neque gratis id negatur: Quando enim Pontifex in dandis similibus Privilegiis vult, in multiplici approbatione se conformem reddere dispositioni Tridentini, id explicite facit, apponendo illud *ab Ordinario loci*, vel quid simile. ergo, cum in Bulla non sic explicet, certe in approbatione illa multiplici conformem se reddere Tridentino non intendit.

8. His ita explicatis pronuntio nihilominus utramque sententiam esse probabilem.

9. Si quis quærat. Secundam sententiam sectantes, cujus Episcopi approbationem requirunt?

Respondeo. Varii varios. Vasq. b aliique b Bossio citati à Bossio requirunt approbationem Episcopi loci, in quo sit confessio, Layman, c. 2. m. aliique apud e Aversam, Approbationem Episcopi Pœnitentis, illius scilicet, qui debet e Aversam absolutionem recipere. Suarez d cum Delugo, & Sanchez requirunt approbationem Episcopi Sacerdotis, puta illius, qui excepturus est Confessionem, atque absolutionem d Sauc. collaturus.

a C. de B. 8. §.

a Lib. 5. de Pœnit. c. 1.

b Ma. in B. Cruc.

c Sauc. disp. 2. pœnit. 7. n. 3. d Lib. Pœnit. c. 5. 4. m.

3. matr. disp. 2. 9. An n. 1.

An sufficiat pro Bulla Approbatio, qua cessavit.

10. **A**N Confessarius, cui legitime spiravit, vel à quo legitime revocata est approbatio, possit eligi per Bullam; Idem quaeritur de Parocho, à quo forte ablata est Parochia.

11. Respondeo negative cum Castropalao; *a Castrop. a* solum enim est eligibilis pro eo tempore, quo durat Approbatio. Ratio est, quia Privilegium Bullæ concedit eligi posse Sacerdotem approbatum; & sensus videtur esse, ut sit actu approbatus, Arqui is, cui illa cessavit, non dicitur amplius actu approbatus, sicuti excommunicatus, qui est jam absolutus, non dicitur amplius excommunicatus. Adde inconueniens, quod mox dicam n. 15.

Illud ergo *Approbatus* non est participium præteriti temporis quasi, qui fuit approbatus, sed est nomen concretum, quod requirit formam approbationis actu moraliter adesse, hoc est, eam non fuisse revocatam.

12. Aliqui cum Acoſta, & ex parte Rodriquez apud Castropalaum l. c. & Marco Serio *b Mar. Ser. b* in Bullam Cruciatæ dicente id esse probabile, concedunt, contententes sufficere fuisse semel approbatum, quamvis fuerit pro limitato tempore approbatus, quo elapſo, non fuit ex legitima causa reprobatum, quam sententiam refert, & non reicit Castropal. l. c. Illud lege: nam, quia in praxim deducere hanc sententiam nec volo, nec audeo, satis habeo, illam tibi brevibus innuisse.

An sufficiat pro Bulla, limitata Approbatio.

13. **Q**ui est approbatus limitate pro mulieribus non pro viris, pro rusticis, non pro mercatoribus & c. Potest ne ex privilegio Bullæ, vel similis Rescripti eligi ab omnibus illimitate?

14. Respondeo cum Suarez *c Suar.* & aliisque (quos *dip. 28. de* alibi ego *d cito*) nequaquam, sed solum pro illis, pro quibus est approbatus. Ratio est, quia supra diximus, eligibilem per Bullam debere esse legitime approbatum, at hic respectu illorum, à quibus excluditur, approbatus legitime non est.

15. Scio non paucos cum Diana, aliisque à me ibidem citatis concedere, posse ab omnibus illimitate, quia verificatur (aiunt) illum *Tamburinus de Sacramentis.*

esse aliquo tandem modo approbatum; neque enim Bulla distinguit, an debeat esse approbatus illimitate, an limitate; sicuti approbatus ab Episcopo pro sua Diocesi potest dici limitate approbatus, & tamen prima sententia modo allata probabiliter sustinet, posse hunc illimitate eligi.

15. Video argumentum urgere, sed non convincere, etiam video. Nam inconueniens, quod sequitur, ostendit, sententiam hanc non esse probabilem. Sic enim Sacerdos approbatus pro una foemina, vel pro uno puero esse eligibilis per Bullam pro tota Diocesi, imo, in prima sententia, pro toto orbe; ex quo inconueniente colligimus, non posse præsumi, Summum Pontificem id voluisse concedere, quod inconueniens non apparet in casu dicto num. 15.

17. Simile inconueniens eveniret in eo, qui fuisset approbatus per unum, vel alterum diem, ut solet in Hebdomada Sancta aliquando ab Episcopis fieri, posset enim is per totum Terrarum Orbem, & semper eligi, quod nemo dicere audebit.

18. Doctores nonnulli ex proxime citatis num. 3. sustinent limitate approbatum posse ab omnibus per Bullam eligi, sed solum quando limitatio non est apposita ob defectum scientiæ, si enim esset propter eiusmodi defectum apposita, non posset [aiunt] ab omnibus eligi.

19. Verum cum approbatio non sit solum restitucio scientiæ, sed morum, sed prudentiæ, sed decentiæ, ut vidimus in tr. de Pœnitent. cur horum defectus æque non restringant approbationem?

Religiosi an ex vi Bullæ Cruciatæ possint eligi?

19. **A**N Religiosus Sacerdos possit à Fidelibus eligi in Confessarium vi Bullæ? Respondeo. Certum est, Sacerdotem Religiosum posse eligi ex vi Bullæ à Fidelibus, sed debere esse approbatum ab Ordinario modo jam dicto; nam sic etiam ipse Religiosus erit Confessarius legitimus respectu Fidelium sæcularium.

At vero an Regularis approbatus solum à suo Prælato sit eligibilis per Bullam à sæculari, quaestio esse posset. Ad quam Respon- *c Trid. sess.* deo negative, quia Tridentinum e semper *23. ca. 13.* pro sæcularibus vult, ut etiam Religiosi ap- *de Refor.*

Bb

proben-

proberentur ab Episcopis. Et ex alia parte semper præsumendum est, Pontificem velle se conformare Tridentino in substantia Approbationis, ut num. 13. diximus, atque adeo etiam in Bulla.

§. II.

Possit absolvi à reservatis Episcopo toties quoties, & à reservatis Papa semel, &c.

1. Quo ad prius, nihil est, quod explicatio-
ne indigeat. Clara enim sunt Bullæ
verba, Vide tamen mox §. 5. unum, quod huc
pertinet.

2. Quo ad posterius, hæc habe. Si à com-
missio delicto reservato Pontifici, V. G. per
lectionem publicam libri hæretici de Religio-
ne tractantis, fuisti per Bullam jam absolutus,
& deinde in eodem anno incidas sive in idem
peccatum legendi publice librum hæretici,
sive in aliud specie distinctum, occupandi V. G.
publice bona naufragantium, non potes ex vi
ejusdem Bullæ in vita absolvi, nec à peccato
novo publice legendi, nec à peccato occu-
pandi. Ratio est, quia Bulla non concedit, ut
possis in vita absolvi semel à quolibet pecca-
to Pontifici reservato, concedit enim solum
unicam absolutionem in vita à peccatis Pon-
tifici reservatis. Indigebis ergo tunc secunda
Bulla, ea tamen lege, ut si tertio incidas, non
tibi profutura sit tertia. Ita a Bardi cum aliis.
a Bardi in
p. 2. tr. 6.
c. 1. sec. 1.
b Leandr.
tr. 2. de
Excomm.
d. 17. §. 3.
qu. 83.

Dictum autem est (*publice*) nam de Pon-
tificiis occultis dicam mox separatim §. 5.
citatur.

3. Ex eo autem, quod in nostra sententia
Bulla semel dictam reservatorum Absolutio-
nem concedat, fit, ut si in ea Confessione aper-
rias singula, vel plura peccata contracta ex
pluribus aliis delictis diversis Pontificiis, pu-
ta occupatione Bonorum naufragantium,
Percussione Cardinalium, læsione Immuni-
tatis Ecclesiasticæ &c. fit (inquam) ut possis
ab omnibus simul absolvi per unam Bullam,

quia sic unam recipis absolutionem. Idem
per secundam Bullam, sed non tertio, ut di-
ctum est.

§. III.

In Mortis Articulo.

1. Siquilibet Sacerdos in hoc articulo po-
test absolvi à Reservatis, ut differimus
late in Tractatu de Pœnit. quid emolumenti
affert hoc Bullæ Privilegium?

2. Respondeo. Duo emolumenta. Alterum,
quod Absolutio hæc potest conferri ab electo
ex vi Bullæ, etiam præsentis proprio aprotan-
tis Parocho, quod certe inferviet pro illis, qui,
ut ibidem vidimus, sustinent, tunc id non
posse quemlibet Sacerdotem.

3. Alterum, quod si tunc absolvaris ab ex-
communicatione reservata, liber eris ab one-
re te præsentandi Superiori, quia electus per
Bullam, jam est tuus Superior delegatus à
Pontifice, à quo onere, quando absolveris ex
universalis facultate concessa pro periculo
mortis, liber nequaquam es.

§. IV.

Excepta hæresi.

1. Quamvis multi multa afferant, quibus
proberent, hæresim formalem externam
(meæ enim internam non esse Casum refer-
vatum, alibi e diximus) saltem occultam, pos-
se per Bullam Cruciatæ absolvi ex illo princi-
pio, quod ex una parte potestas concessa E-
piscopis absolvendi ab illa, adhuc in ipsis, ex
probabilissima opinione, remanet, etiam post
Bullam Cœnæ, & ex alia parte, Bulla Cru-
ciatæ concedit, posse absolvi omnia, quæ pos-
sunt Episcopi; Nihilominus cum propter
ejus gravitatem hæresis Absolutio non veniat
in concessione generali, ideo saltem hodie,
ubi est Tribunal Sacræ Inquisitionis Hispa-
niæ, non possumus hujusmodi sententiæ ad-
hærere; Id quod etiam alibi, puto, saltem con-
sulendum, Ceterum, qui de hac quæstione ra-
tiones late utrinque adductas cognoscere cu-
pit, eas legat ab aliis fuse agitas, præsertim
Bardi, Trullench, Ludovico à Cruce citatis à
d Leandro.

2. Dixi autem signate (hæresim formalem) 39.
id est,

id est, cum errore intellectus. Nam quando intellectus error non intervenit, ea tanto rigori non subest. Quare sortilegium, maleficium, superstitio, magia, adoratio Dæmonum, sollicitatio in Confessione, blasphemia hæreticales, & omnia alia crimina contenta in Edictis Inquisitorum, possunt per Bullam absolvi toties, quoties, si sint Episcopalia: at semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificia, qualis est V. G. lectio publica libri hæretici de Religione tractantis, & hoc iterum cum secunda Bulla. Sed non tertio &c. Ita Leander a multos referens.

a Leand. l. c. §. 3. 94. 88.

b Idem l. c. disp. 17. q. 85.

§. V.

An toties, quoties ab occultis Pontificiis.

1. **Q**uæ probabile iudico, per Bullam posse absolvi ab occultis Pontificiis etiam Cœnæ Domini, & non posse. (excipe etiam hæresim occultam de qua modo §. præcedente dictum est) sic Sanch. Trull. Diana cit. à Leandro. e Ratio quod possit, est quia per Bullam potest quis absolvi ab Episcopalibus. Sed iam casus omnes Pontificii occulti sunt hodie Episcopis concessi à Tridentino, & atque adeo sunt tandem aliquo modo Episcopales, ergo &c. Neque obstat, idem dici propter hanc rationem posse de hæresi occulta: non obstat, inquam, quia propter ejus enormitatem, & propter sensum Ecclesiæ, quæ eam regulariter excipere solet, non debemus de illa loqui, perinde ac de ceteris.

c Idem l. c. q. 84.

d Trid. sess. 4. c. 6. de Refor.

2. Ratio, quod non possit, est, quia hi casus Pontificii occulti ex eo, quod concedantur Episcopis, non desinunt esse Pontificii. Adde in Bulla dici sine limitatione, omnes Pontificios posse solum absolvi semel, ergo excludit etiam occultos.

3. Sed huic Rationi responderet Prima sententia dicens, occultos desivisse esse Pontificios, statim atque concessi fuerunt Episcopis Jure ordinario, quod nobis satis est, loquentibus de Privilegio Bullæ, quod est favorabile.

Ad id, quod additur, respondet, limitationem illam publicitatis implicite poni in Bulla, dum per eam conceditur, ut Episcopales, quales sunt Pontificii occulti, absolvi possint toties quoties, non verò alios. Utraque ergo sententia, ut diximus, probabilis est.

§. VI.

Ab omnibus Censuris.

1. **C**ertum mihi, & Tho. Sanch. e cum Castropalao falsisque est, per Bullam posse absolvi excommunicationem, suspensionem interdictum personale, quando hæc postrema duo sunt proprie censura. (Nam excommunicatio semper censura est, ut in propriis Tractatibus late explicatum est à nobis) sive hæc censura sint occultæ, sive publicæ & deductæ ad forum contentiosum, sive sint à Jure, sive ab homine per sententiam specialē contra aliquem in particulari fulminatam, & sive prædictæ sint Censuræ denunciatae nominatim, sive sint excommunicationes contractæ ex percussione publica Clerici, & quidem toties, quoties, si hæc sint Episcopales, sed semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificiæ, atque iterum cum secunda Bulla, sed non tertio, (excipimus autem propter superius dicta excommunicationem ex hæresi contractam, &c.

e Thom. Sanch. l. 6. sum. c. 17. n. 41. c. 43. f. Castrop. de Bull. p. 8. §. 4. n. 8.

Ratio tantæ Potestatis est, quia in Bulla, quoad hæc, nulla apponitur restrictio, & ex alio Capite Beneficium Principis late est interpretandum. Vide Leandrum. g

2. Quando autem dictum est (etiam deductæ ad forum contentiosum) maxime advertere debes illud. Quod, quamvis per Bullam possit quis absolvi ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum, pendente tamen lite, illicite concederetur absolutio; nam sic afferretur præjudicium Judici Ecclesiastico.

g Leand. de excom. de 17. qu. 87. c. 95.

3. In quo tamen excipe, quando Judex vel longe distat, vel injuste agit, vel nimis rigorose se gerendo, negat absolutionem; Tunc enim si Pœnitens ex parte sua est promptus iusto ejus, qui excommunicationem fulminavit, præcepto obedire, cum jam cesset contumacia, poterit pro foro interno, (& semper satisfacta parte, ut dicemus) absolvi per Bullam.

4. Id quod diximus num. 2. dictum etiam fit pro excommunicatis nominatim, quamvis enim per Bullam possit absolvi pro foro conscientiae nominatim excommunicatus, tamen non erit passim absolvendus, sed erit ad suum Prælatum remittendus, ne veniat in contemptum Jus dicti Prælati. Adhibe nihilominus exceptionem numero præcedente allatam.

5. Certum item est, vi Bullæ absolvi non posse Cessationem à divinis, nec interdictum sive Generale, sive speciale locale, nec Personale Generale, ut in tract. de Interdicto dicitur, & notant hic Trullen. & Castrop. ll. cc. nec eas Irregularitates, quæ non sunt censuræ nec illas, quæ sunt inductæ ob indecentiam, qua quis laborans repellitur ab administrando altari, qualis est V. G. Irregularitas ex Bigamia: quia Bulla solum concedit absolutionem à Censuris, ex quibus non est Irregularitas ex indecentia.

6. Quæstio igitur solum proponi solet de Irregularitate, qua incurritur in pœnam alicujus delicti, V. G. ob malam administrationem Sacramentorum cum violatione censuræ contractæ, ob hæresim, ob Apostasiam à Fide, ob clericici percussorem, an scilicet possit absolvi per Bullam.

a Leand. de Irreg. dif. 27. q. 36. b Dian. p. p. r. 11. resol. 27. Respondeo. Affirmant Leander, & alii que apud b Dianam, saltem tamquam probabile, excipiunt tamen iidem, imo & omnes, quos legi (legi autem non paucos) Irregularitatem ex delicto homicidii, vel mutilationis quia huic Irregularitati, vel semper est annexa indecentia, ut aliqui philosophantur, vel ut alii, quia saltem ita usu ipso, & praxi in Ecclesia propter ejus delicti enormitatem, & scandalosam conditionem, introductum legitime est.

7. Verum omnino puto, esse absolute de omnibus negandum cum Suarez, c. Leandro l. c. Castropalao l. c. num. 5. aliisque.

c Suar. de Cens. dif. 1. sec. 13. nu. 6. Ratio autem est, quia eas Censuras tollere potest Bulla, & olim, ad summum, eas pœnas, quæ impediunt receptionem Eucharistiæ, vel Sacramenti Pœnitentiæ ut notat l. c. Suarez, & significant illa Bullæ verba (*quo purius Indulgentiæ Fideles consequantur Etc.*) nō autē aliās, quæ non impediunt ejusmodi receptionem, de quibus loquimur. Adde in Bullis recentioribus, ut notat Leander l. c. ablatum esse illud, *ut possit absolvi à pœnis*, Adde item ratio-

nem, quam affert Henriquez, d. quia, inquit, in Bulla, ut patet ex ejus tenore nulla datur potestas Confessario ad dispensandum, sed solum absolvendum. At irregularitas, ut etiam suspensio, quæ sit pœna, per dispensationem tolluntur, non per absolutionem, ergo potestas concessa prædicto Confessario ad eas non extenditur. Scio aliquando absolutionem large sumi pro dispensatione, sed hic in Clausula hac Bullæ, ubi agitur de absolutione à peccatis, & à reservatis, ex ipso Bullæ contextu colligimus, nomen Absolutionis proprie sumi.

§. VII.

Satisfacta Parte.

1. Quamvis aliquando contrahi possit excommunicatio sine læsione partis: ut est V. G. excommunicatio ob peccatum hæresis, unde tunc nulla erit satisfactio exposcenda, sed solum emendationis propositum; tamen non raro adest partis læsio, ut V. G. In percussione Clerici. Nomine igitur satisfactio intelligitur restitutio pecuniæ, vel famæ, vel honoris, quæ parti læsæ debetur, ut notat Suarez de Censuris alibi à me citatus.

2. Hinc fit, ut pœna pecuniaria si forte debeatur Fisco, vel Notario non veniat in hanc præsentem considerationem, quia prædicti hic non sunt pars læsa.

3. Hinc etiam, quamvis plures in percussione Religiosi patrem læsam judicent, esse Religionem, sive ejus Prælatum, tamen satis probabiliter multi, quos citant, & sequuntur Verticelli, & Leander alibi item s. à me citati, putant, non esse, nisi ipsum Religiosum percussum, cui satisfaciendum sit, idque in utroque foro, si enim ipse percussus fuit, ipse pars læsa est. Confirmatur, quia quando dicitur, *concordata parte*, non intelligitur Respublica, sed persona particularis; Confirmatur iterum, quia, si in casu dicto excommunicationis pars læsa esset publica potestas, seu Prælatus, certe esset Ecclesia, vel Pontifex, qui excommunicationem contra prædictam percussorem tulit; Atqui Pontifex, dum concedit, ut quis absolvarur, jam ipse condonat.

4. Jam vero quoniam certum est, te antequam impendas absolutionem, sive ex vi Bullæ, sive ex vi cujuscumque facultatis, debere sub mortali exigere à pœnitente, ut satisfaciatur,

vel

vel reddendo ablatum, vel compensando injuriam factam, vel remissionem à parte læsa obtinendo. Quæritur Primò, quid faciendum in praxi, si ea nullatenus exhiberi possit, sive ob impotentiam pœnitentis, sive ob dubium, quod fortè veritur de qualitate satisfactoris, sive ob obstinationem læsa personæ, quæ non est contenta satisfactione rationabili ipsi oblata, sive ob quid simile?

5. Respondeo. Quando impotentia non solum est præsens, sed moraliter certo prævidetur, semper esse futura, nihil requirendum à pœnitente; nam res frustra nec, requireretur. At verò quando potentia probabiliter futura sit; si loquamur pro foro externo, debet pœnitens antequam absolvatur, præmittere cautionem de satisfaciendo, id est, debet dare vel pignus, vel fidejussionem; vel, si ea non possit, debet juramentum profere, quod satisfaciens; ut nimirum certa sit promissa satisfactio.

At si loquamur pro foro Sacramentali, seu Delugo de conscientia, quamvis a Delugo cum alijs Pan. d. 20 multis eandem cautionem requiratur, quia sine distinctione de ea præmittenda Canones b Trullen. loquuntur; nihilominus alii b cum Trullench de Bull. l. 1. alios citante, eam non esse necessariam probabiliter docent. Excipe delictum dandi causam interdicto, quando in periculo mortis conceditur delinquenti Sacramentum pœnitentiæ; de qua re in Tract. de Interdicto. Ratio autem, quod pro foro Sacramentali non sit necessarium juramentum, &c. sed sufficiat seria promissio in casibus prædictis, est, quia illa cautio, sive pignoratitia, sive fidejussoria, sive juratoria pro solo foro externo imposita à Sacris Canonibus esse videtur, siquidem similes cautiones exposcere, ut plurimum illi solent, quando de rebus ad exteriori Ecclesiam pertinentes, disponunt. Sufficiet ergo tunc, si pœnitens habeat propositum satisfaciendi, quando poterit, & sic, tum validè tum licitè per Bullam, vel similem facultatem absolvetur.

6. Nota autem ex Ludovico e à Cruce; si fortè is ab excommunicatione absolutus non servet promissionem, scilicet non satisfaciens, cum poterit, licet peccet, non tamen reincedere in ullam excommunicationem, quia à nullo jure imponitur hæc reincedentia contra non satisfaciens.

7. Quæritur Secundò. Quid si præmitti potest satisfactio, & non præmittitur? Re-

spondeo certè tunc, per se loquendo, & tu Confessarius peccas, & pœnitens ut habet Leander. d. Tu, quia dees muneris tuo, imò e- d Leand. riam, quia aliquando nocet parti, cum post tr. 3. de ex- absolutionem difficilius exhiberi soleat satis- com. d. 17. factio. Pœnitens, quia differt notabiliter, & s. 3. q. 90. sine causa (ut hic supponimus) reddere id, quod debet, injustè retinens sive rem, sive famam, sive honorem alienum.

8. Dixi (per se loquendo) Nam talis esse posset pœnitens, talesque circumstantiæ, ut Confessarius deberet esse contentus solo proposito restituendi, seu satisfaciendi, etiam si antea se pœnitens neglexerit. Et Molina quidem apud Discastillum, exemplum adhibet; e Discastil. ut si Confessarius non leviter credat, pœni- lib. 2. de tentem re ipsa restitutum statim sine mora, Rest. quia non ea acrimonia fuerit illi iusta restitutio in alijs confessionibus, vel si aliæ ad sine circumstantiæ ad id credendum; præsertim si injungat illi, ut non prius accedat ad EUCHARISTIAM, quam restituat; Adhibe autem hic illam exceptionem de dantibus causam Interdicto, quam modo nu. 5. annuimus.

9. Quæritur Tertio, quando Bulla Cruciatæ requiritur, ut excommunicationis absolutio non concedatur, nisi satisfacta parte, an, si ea propter inadvertentiam, vel propter aliud conferatur ante præmissam satisfactionem, conferatur validè, nam, an licitè, jam dictum est modo.

Respondeo. Ut universaliter decidatur, an non satisfacta parte, validè conferatur hæc absolutio, quando adest pars læsa, distinguendum est. Nam si ea conferatur à Superiore, validè confertur: Siquidem satisfactio non est pars essentialis absolutionis excommunicationis. Si verò conferatur à Delegato ipsius, erit subdistinguendum. Si enim ejusmodi Delegato detur absolutæ facultas absolvendi excommunicationem, idem dic, quod dictum de Superiore est. Verum, si Delegato detur ejusmodi facultas cum prædicta Clausula, satisfacta parte, duplex est sententia.

10. Prima negat, validè conferri ejusmodi absolutionem, quia satisfactio in hoc modo delegandi exigitur per modum conditionis: at conditione non servata, in irritum abit concessio. Major probatur ex illa communi doctrina, quod Ablativus absolutus, qualis est ille (satis facta parte) resolvitur in conditionem, (si parti satisfeceris.) Ita tenent plu-

a Castrop. de Bull. p. 8 plures apud Castropalaum, & apud *b* Dianam.

§. 5. nu. 6. *b Dian. p. 5* *tr. 9. resol. 12.* *c Layman. h. l. tra. 5. p. 2. c. 6. nu. 8.* 11. Secunda, quam sequitur *c* Layman cum multis, affirmat, conferri valide; quia quoties in Delegatione exprimitur ea forma, quæ à jure communi requiritur, non aliter requiritur, quam requirat ipsum jus, nisi aliter in concessione Delegationis exprimat.

Sed in jure communi, exigitur quidem satisfactio, ut licite ejusmodi Delegatio exerceatur, at, non, ut valide: in nullo enim jure aliter, ac dicimus, invenies. ergo &c. Utraque ex his sententiis probabilis est, & ita tandem pronunciat Ludov. *d* à Cruce quamvis addat, prioriem sententiam esse in praxi sequendam.

d Lud. à Cruc. in Bull. d. 1. ca. 4. du. 6 11. Dixi (nisi aliter exprimat,) nam si in concessione Delegationis dicatur (si non satisfactum fuerit, irrita sit concessio, irrita sit absolutio, nulla, in valida.) Absolutionem invalidam fore, certum est, quia illa expressio indicat aliquid plus requiri, quam à solo jure requiritur.

13. Cum ergo in Bulla Cruciatæ, ut etiam in facultatibus concessis Regularibus absolvendi excommunicationem, ponatur quidem illa Clausula (satisfacta parte) sed sine aliis verbis expresse irritantibus, probabile fati erit, validam fore absolutionem, parte nondum satisfacta.

§. VIII.

In foro interno.

e Castrop. de Bull. p. 8 §. 5. nu. 9. **Q**UAMVIS non pauci asserant; Absolutionem excommunicationis ex vi Bullæ habitam, prodesse etiam pro foro externo; quia concessio Bullæ est absoluta, nec restricta ad aliquod forum, ut tenet Vega, Garzias, & alii apud Castropalaum mox citandum; Vera tamen sententia est, non prodesse, nisi pro foro interno. Excipe ea, quæ mox dicam à num. 5. Ita tenent Sanch. Tolet. Suarez, alique communiter apud Castropalaum. Ratio hujus veræ sententiæ est, quia intentio Pontificis concedentis per Bullam Absolutionem Censurarum est, ut cum pura conscientia possint Fideles ad Sacram EUCCHARISTIAM accedere, & Indulgentiam acquirere, ad quod certè satis, superque est Absolutio pro foro interno.

2. Confirmatur, quia incredibile est, Sum-

mum Pontificem voluisse concedere cuicumque Confessario tantam potestatem, per quam eluderentur, & perturbarentur, imò & contemnerentur Tribunalia Ecclesiastica.

3. Confirmatur iterum, quia hodie extat Bulla Cruciatæ concessa ab Urbano VIII. ubi declaratur, Bullæ hoc Privilegium suffragari in foro conscientiæ tantum, ut latè habes multis citatis apud Dianam. *f*

4. At inquires, quid sit, seu quam utilitatem conferat hæc absolutio excommunicationis pro foro interno dumtaxat? *f Dian. 11. tra. 1. 9. ca. 1. ref. 62.*

Respondeo. Qui sic est absolutus, coram Deo, & in rei veritate liber sit ab excommunicatione, unde potest se gerere, sicuti legunt cæteri Fideles non excommunicati; Sed ita, ut quoad actiones externas, & præsertim, quoad subeundum iudicium Judicis Ecclesiastici, sit perinde ac si absolutus nullatenus fuisset.

Qui igitur est excommunicatus excommunicatione occulta, & deinde legitime absolutus in foro conscientiæ dumtaxat, se poterit gerere, ut non excommunicatus, in omnibus actibus tum publicis, tum privatis, nam excommunicatione coram Deo caret, & quia excommunicatio erat occulta, nihil erit scandali coram hominibus. At quando excommunicatio non est occulta, sed deducta ad forum externum, tunc si absolvaris in foro tantum interno (quod solum licebit in casibus dictis supra §. 6. à nu. 2.) Primò, cautè te gerere debes in actionibus externis. Secundò, à iudicio externo Ecclesiæ liber non eris. Quæ duo, si alia duo addam, satis lectoribus fient manifesta.

5. Primum. Absolutus in foro conscientiæ ab excommunicatione aliis nota, potest se immiscere tum humanis, tum divinis, sed non cum aliorum scandalo, id est, non coram iis, qui excommunicationem sciunt, nesciunt absolutionem.

6. Quid si iis dicam, & probem, me esse absolutum per Bullam. V. G. Respondeo, adhuc te peccare, si coram eisdem publicè, & indifferenter te geras, quia sic videris contemnere Ecclesiam, quæ te pro excommunicato in foro externo habet: At si cautè, & coram g. *Sum. 4. de Sc. 1. 9. ca. 1. ref. 62.* paucis, quæ tunc sint consciis absolutionis, te ingeras, non peccas; quia sic prædictus contempus non intervenit, lege Suarum. *g*

7. Quid nu. 36.

7. Quid si denique tua excommunicatio sit aliquibus cognita, sed non fuit deducta ad forum externum?

Respondeo, tunc sane potes, etiam te gere- re, ut non excommunicatum coram iis, qui sciunt tuam Absolutionem, quia, etiam tunc, nullus est contemptus.

9. Alterum, quod addere modo promisi, il- lud est. Quamvis in foro conscientiae sis ab- solutus, potest nihilominus contra te Judex procedere ac si absolutus non fuisses, idque tum ob delictum, ob quod in excommuni- cationem incidisti, tum ob ipsam excommuni- cationem, tum ob actiones externas prohibi- tas, quas forte post dictam fori interni abso- lutionem cum peccato gessisti. Quare poterit Judex procedere ad te denuntiandum, ut ex- communicatum, ad finem, ut viteris ab aliis, & si forte publice celebrasti Missas, vel obti- nuisti Beneficium post dictam Absolutio- nem, potest te declarare Irregularem, & pri- vatum Beneficio.

10. Dixi (cū peccato, & publice) mihi enim cum Suar. l. c. nu. 38. videretur probabile, quod Judex Ecclesiasticus, si ipsi constet ejusmodi absolutio, ut ita loquar, privata, non possit procedere contra sic absolutum ob commu- nicationem cum Fidelibus, celebrationem- que Missarum, vel impetrationem Beneficii, si hæc facta fuerunt cum moderatione dicta n. 4. & 5. ubi enim non est delictum, non po- test Judex urgere ad pœnam. Imo, (ut notat ibidem Suarez) pro aliis actionibus pecca- minosis, poterit quidem punire, sed mi- nus, quantum scilicet præcise est neces- sarium, ad satisfactionem scandalii per il- lum dari.

Potest tamen dictus Judex procedens ex officio (non tamen, si contra instet pars, quæ legitime contradicat) se mitem præbere cum ejusmodi privatim absoluto, quando ipsi Judi- ci moraliter constat absolutio. Potest enim illum excusare, potest illum non denunciare excommunicatum, potest non declarare Ir- regularem, nec Beneficio privatim; potest re- pellere accusationem Procuratoris Fiscalis contra reum forte instantis, uno verbo, potest esse contentus illa absolutione, aliamque ne- quaquam requirere. Ita Coninch, alique apud Dianam. *n.*

11. Si roges, Per quid Judici constabit de dicta Absolutione? Respondeo. Vel per testi-

ficationem fide dignorum, vel per schedulam Confessarii testantis, se illum absoluisse vi- gore Bullæ. Hanc autem schedulam ad solam Pœnitentis instantiam facere poterit Confes- sarius; ne scilicet Confessionis sigillum vio- let, & quidem ejusmodi schedulam in nostra fidem facere, docet Suarez, *b* de qua multa habes apud Dianam. *c*

Notat autem Fillucius *d* eam posse quidem à Confessario dicto modo scribi, sed raro, & non nisi ex rationabili causa. Quod poste- rius ego intelligo, quando est timor, seu peri- culum, ne ea abutatur Pœnitens, contem- nendo, procurare absolutionem pro foro ex- terno, secus, cur danda non sit?

§. IX.

Tres Notationes ad prædicta facientes.

1. **H**ic denique tria sunt notanda. Primo, posse absolvi quempiam virtute Bullæ, etiam si in ejus confidentiam peccaret, non vero per eamdem posse componi in ma- le ablatis ex ejusdem confidentia. Ratio est, quia id in Bulla Compositionis expres- se prohibetur quod non prohibetur in hac Bulla.

2. Notandum Secundo, in Summario Bullæ poni formulam Absolutionis, qua uti potest Confessarius, quando absolvit virtute Bullæ à Casibus, vel excommunicationibus reservatis. Sed consulto dixi (*potest*) non enim est hujusmodi formula de substantia Absolutionis, cum satis sit formula Ab- solutionis ordinaria cum intentione ab- solvendi juxta tenorem, & facultatem Bullæ, ut advertit Nunnus allatus à Galleg. *e* Imo, *e* Galleg. quo ad excommunicationem, etiam satis sūt quælibet verba illa Absolutionis significatia.

3. Notandum Tertio, certum esse, ut notat Sanchez *f* cum aliis, per se non esse ne- cessarium, ut is, qui absolvendus est ab ex- communicatione confiteatur sua peccata, & simul à peccatis, & ab excommunicatione absolvatur. Absolutio enim excommuni- cationis non est Sacramentalis; tamen, quia, ut licite tu eam recipias, debes habere propositū parendi mandatis Ecclesiæ, id est, non com- mittendi in posterum eam actionem, cui ita excommunicatio annexa est: hoc vero pro- positum, & similia requisita tamquam dispo-

b Suar. de

Conf. dif.

7 dec. 5.

n. 26.

c Dian. p.

11. tr. 2.

ref. 62.

d Filluc.

tr. 11. c. 11.

n. 293.

fitiones ad recipiendam absolutionem excommunicationis, melius ponuntur in Sacramento ipso pœnitentiæ, ideo illa regulariter intra hoc Sacramentum, sed ante absolutionem peccatorum conferenda erit, nec extra illud, nisi notabili causa sic persuadente.

Dixi autem (per se) nam si facultas, quæ tibi Confessario data fortasse est, absolvendi excommunicationem reservatam, est concessa cum hac formula, *ut absolvas intra ipsum Sacramentum Pœnitentiæ*, vel sub hac, *in foro Sacramentali*; tunc certè invalidè conferres absolutionem extra, ut ex se patet.

4. Sed ecce difficultas in casu nostræ Bullæ. Quando quidem in ipsa dicitur, ut Confessarius solum absolvat pro foro interno, quæro, an hæc Clausula velit, absolutionem excommunicationis, vi Bullæ dandam esse intra Confessionem Sacramentalem ita necessario, ut, extra, invalidè conferatur?

Respondeo, non ita esse intelligendum. Quare valida erit absolutio excommunicationis vi Bullæ collata extra Sacramentum pœnitentiæ. Ratio est, quia illud *in foro interno*, quod requirit Bulla, significat, Absolutionem valere, quoad forum conscientiæ, & coram Deo, non autem significat, debere Absolutionem dari in foro Sacramentali, ut latè videri poterit apud Sanchez, & Suarez, &

a Sanchez. l. 3. marr. d. 16. n. 11. & d. 30. nu. 21. b Suar. 10. 4. de Relig. l. 9. c. 2. nu. 17.

CAPUT XII.

De sexto Bullæ Privilegio, hoc est, de Indulgentiâ, quæ in hac Clausula undecima conceditur, semel in vita, & semel in morte.

§. I.

Semel in Vita.

1. **T**utior Praxis accipiendæ, sive acquirendæ hujus Indulgentiæ, (quæ semel tantum, anno Bullæ durante, acquiritur, sed iterum eodem anno cum secunda Bulla, non vero tertio cum tertia) est, ut Confessarius ab aliquo Ordinario modo dicto approbatus, electus à pœnitente habente Bullam, die quocumque quem ipse pœnitens voluerit, Confessionem pœnitentis audiat, illumque à peccatis absolvat, & Indulgentiam hanc ipsi immediatè post e Absolutionem applicet, di-

c Mendo.

cendo hæc vel similia verba: *Ego tibi applico d. 27. de Indulgentiam plenariam, quam ex Bulla tibi Bull. c. 2. concedit Summus Pontifex, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Potest etiam applicari in ipsa d Absolutione, hoc est, per ipsa verba Absolutionis Sacramentalis habens intentionem absolvendi pœnitentem à culpis, & à pœnis.

2. Dixi (tutior) nam in collatione hujus Indulgentiæ duo sunt, de quibus Doctores non conveniunt, ut mox videbis, at sub prædicta praxi conveniunt omnes.

Primo igitur non conveniunt, an hæc applicatio requiratur fieri in ipso Sacramento pœnitentiæ, an possit etiam extra, hoc est, quamvis pœnitens non confiteatur.

Respondeo. Requiritur actualem Confessionem, docet Trullench, e nisi fortè, ob piam interpretationem de voluntate Pontificis, aliud præsumeretur, quando pœnitens incidit in phrænesim, vel morbum, qui ipsi impediatur usum rationis; Ratio autem quod requiratur per se Confessio, est, inquit, quia Pontifex sic omninò disponit copulative. *Ut possit habere Bullam eligere Confessarium, à quo absolvatur, & à quo Indulgentiam obtineat.* Ita etiam tenet Gallegus, f dicens, esse leve fundamentum eorum, qui non requirunt.

e Trullen. in Bull. l. 5. 7. §. 4. nu. 4.

f Galleg. Claus. 3. d. 109. §. Dian. p. 11. ref. 101.

3. At plures, inter quos est Suarez, & Filucius, eosque citans Diana, g docent satis esse contritionem. Imò addunt, si pœnitens nullo mortali gravetur, nullam requiri tunc Confessionem, sed posse in eo casu Confessarium sine alio requisito applicare Indulgentiam. Ratio est, (ajunt) quia Pontifex tunc requirit Confessionem quando danda necessario est simul, & copulative absolutio cum Indulgentia, quod evenit, quando pœnitens non est in statu gratiæ, non vero quando disjunctivè sola Indulgentia concedenda est, quod evenit, quando pœnitens peccato lethali caret, atque ad eò in gratiæ statu vedatur.

4. Utraque sententia est probabilis, quia utrumque sensum Bullæ verba habere possunt; sed, ut liquet ex se, prior est tutior; unde & tutius erit, pœnitentem debere esse præsentem; nam si non esset necessaria actualis confessio, profectò hæc Indulgentia, (ut notat Bardi) h applicari absentis posset.

h Bard. Bull. p. 17. 4. §. 1. sec. 4. nu. 4.

5. Secundò non conveniunt Doctores, An Confessarius debeat esse approbatus ab Ordina-

dina-